

GREENPEACE

Naturvernforbundet

Framtiden i
våre hender

NORSK
FRILUFTSLIV

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

NORSKE
LAKSEELVER

NATUR OG
UNGDOM

Til: Stortingets energi- og miljøkomité

Kopi: Partigruppene på Stortinget

Oslo 11. desember 2024

Si nei til utbygging i verna vassdrag

Vi må kunne stole på at naturen som er vernet, forblir vernet og ivaretatt for framtidige generasjoner.

I stortingsmeldingen *Førebudd på flaum og skred* (Meld. St. 27 (2023-2024)) åpnes det opp for utbygging av verna vassdrag dersom dette gir vesentlig flomdemping og «verneverdiane ikkje vil bli påverka nemneverdig».

Dersom Stortinget vedtar stortingsmeldingen slik den er formulert i dag, vil det bety en alvorlig svekkelse for de verna vassdragene. Dette bør få alle alarmer til å gå hos dere som vil – og har ansvar for å – ta vare på vår unike elvenatur.

Umulig å bygge uten å forringe verneverdiene

Ved kraftutbygging med flomdempende effekt i verna vassdrag vil tapet av natur være stort. Dersom et kraftverk skulle hatt flomdempende effekt, vil det kreve store kraftanlegg og magasiner. I tillegg kommer arealinngrep fra veier, trafoer og linjenett. Begrepet «skånsom utbygging» brukes for å grønnvaske kraftutbygging, men tåkelegger de negative konsekvensene for naturmangfoldet. Det er ikke mulig å bygge vannkraftverk i flomdempingens navn uten å påvirke verneverdiene nevneverdig.

Derfor er dette er en helt unødvendig omkamp. Vi mener at andre flomdempende tiltak må prioriteres. Stortinget har gjentatte ganger presisert at «kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig».¹

Vi understreker at denne forståelsen av samfunnskontrakten om de verna vassdragene ikke må endres gjennom denne stortingsmeldingen. Vi ber komiteen presisere dette.

Elvenatur i verdensklasse

Vassdragsnaturen i Norge er mangfoldig og unik i europeisk sammenheng. Takket være politisk vilje til å prioritere naturvern i en tid med stor kraftutbygging har vi klart å beholde denne unike naturarven. Framsynte politikere på 1970-tallet så behovet for en helhetlig plan for den videre vassdragsutbyggingen som forutsatte at naturverdier ble sikret gjennom varig vern av utvalgte elver. Dette resulterte i vern av 390 vassdrag.

Disse elvene er juvelene i norsk vassdragsnatur og bidrar til at vi kan oppfylle våre internasjonale forpliktelser om at vern og bevaring av 30 prosent av arealene skal være representativt. De er utvalgt for å bevare et varig og representativt utsnitt av Norges enestående vassdragsnatur. Fossefall, elver og bekkedrag er livgivende årer som strekker seg fra fjell til fjord, og som gir opphav til et rikt og unikt biologisk mangfold gjennom elvenes naturlige variasjon.

Vassdragsnaturen er hjem for mange trua og fasinerende arter, som villaksen, elvemuslingen og fossekallen. Elvene gir store naturopplevelser med mulighet for padling, fisking, bading og annet friluftsliv. Vi står midt i en naturkrise, og det er avgjørende for artsmangfoldet at vi bevarer et økologisk representativt nettverk av vassdragsnatur og tar best mulig vare på det som står igjen.

Svekket tillitt

Våre organisasjoner representerer til sammen over en million medlemskap. Vi er svært urolige over de gjentagende forsøkene på å så tvil om hva varig vern betyr. Det er uaktuelt å uthule vassdragsvernet, for elvene og naturen sin del, men også for tilliten til politiske prosesser og vedtak.

Vi må kunne stole på at den naturen som er vernet, forblir vernet og ivaretatt for framtidige generasjoner. Å åpne for utbygging i verna vassdrag er respektløst og historieløst. Vi trenger mer natur, ikke mindre, og de verna vassdragene er siste skanse mot fullstendig nedbygging av vår unike vassdragsnatur.

¹ Innst. 401 S (2015–2016) og Innst. 192 S (2021-2022)

Kjære politikere: Stå opp for våre verna vassdrag – vern er vern.

Kjetil Solbakken
leder
BirdLife Norge

Torfinn Evensen
generalsekretær
Norske Lakseelver

Eldar Berli
generalsekretær
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Karoline Andaur
generalsekretær
WWF Verdens naturfond

Frode Pleyrn
leder
Greenpeace

Gytis Blazevicius
leder
Natur og Ungdom

Truls Gulowsen
leder
Naturvernforbundet

Siren S. Juliussen
rådgiver, naturforvaltning
Den Norske Turistforening (DNT)

Einar Wilhelmsen
generalsekretær
Sabima

Bente Lier
generalsekretær
Norsk Friluftsliv

Anja Bakken Riise
leder

Framtiden i våre hender